

ФАКТОРИ СТРИМУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Чепура Є.Є.

**здобувачка вищої освіти факультету менеджменту,
Миколаївський національний аграрний університет**

Науковий керівник – Олійник Т. Г.,

**кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет**

Постановка проблеми. Сталий розвиток аграрного сектору України на сучасному етапі зазнає значних викликів через військові дії, що тривають з 24 лютого 2022 року. Окрім фізичного знищення сільськогосподарських угідь, порушується логістика, доступ до ринків і постачання ресурсів, що суттєво стримує розвиток галузі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню факторів стримування сталого розвитку агропромислового комплексу (АПК) України присвячено значну кількість публікацій, серед них роботи Гриба Є. [1], Погорелової О. [2], Самошкіної І. [3] та інших вчених. Проте малодослідженими залишається визначення напрямів подолання чинників стримування сталого розвитку агротериторій.

Мета та завдання дослідження. Метою роботи є розкриття сутності факторів стримування сталого розвитку аграрного сектору України. Поставлена мета зумовила необхідність вирішення наступних завдань: визначити та описати основні бар'єри до формування сталого розвитку АПК; зазначити шляхи подолання негативних чинників, що стримують сталий розвиток агротериторій.

Виклад основного матеріалу. Сталий розвиток аграрного сектору України суттєво гальмується через війну, яка призвела до значних втрат у сільськогосподарському виробництві. Зокрема, за даними на 2022-2023 рр., близько 20% посівних площ стали недоступними для обробітки через окупацію або фізичне знищення під час бойових дій [1]. Це значно вплинуло на виробництво продуктів харчування та на експортні можливості, що є ключовими аспектами продовольчої безпеки країни.

Аналіз останніх статистичних даних показує, що зростання цін на основні продукти харчування, такі як молоко, м'ясо та хліб, стало одним із ключових факторів, що погіршує доступність збалансованого харчування для населення [1]. На тлі зниження реальних доходів громадян і високої інфляції в аграрній галузі спостерігається падіння сукупного споживання продукції. Це створює ризики для соціальної стабільності, оскільки населення стикається з труднощами у задоволенні базових потреб у харчуванні. Важливим фактором стримування сталого розвитку є низька інноваційна активність та дефіцит кваліфікованих кадрів у сільськогосподарській сфері. Через відсутність належних умов для проживання на сільських територіях, молоді спеціалісти рідко обирають аграрний сектор для роботи, що негативно впливає на впровадження нових технологій та підвищення ефективності виробництва.

Для подолання негативних чинників, що стримують сталий розвиток аграрного сектору, першочергово потрібно оптимізувати державну політику в цій сфері [2]. Важливим кроком є впровадження послідовної стратегії розвитку аграрного сектору, з орієнтацією на європейські принципи спільної сільськогосподарської політики (ССП). Використання досвіду ЄС дозволить зміцнити конкурентоспроможність українських аграрних підприємств на світовому ринку та зменшити вплив імпортової ресурсної залежності. Важливим аспектом цієї стратегії є підтримка селекційної роботи і розвиток технологій виробництва, що сприятиме підвищенню самозабезпеченості країни.

Одним із ключових напрямків вирішення проблем сталого розвитку аграрного сектору є впровадження системи сталого управління природними ресурсами, особливо землею та ґрунтом. У результаті війни деградація ґрунтів через забруднення та пошкодження посівних площ стала значною загрозою для продовольчої безпеки України. Для боротьби з цим, необхідно створити національні програми відновлення земель та впровадження новітніх агротехнологій, які зменшують викиди та підтримують біорізноманіття. Систематичний моніторинг ґрунтів та запровадження методів відновлення поживних речовин також сприятиме підвищенню врожайності.

Соціальні проблеми аграрних регіонів також потребують вирішення. Покращення умов життя у сільській місцевості є критично важливим для залучення кваліфікованих кадрів до аграрного сектору. Розвиток інфраструктури, підвищення рівня заробітної плати та забезпечення доступу до соціальних благ мають стати основою для створення привабливих умов для фахівців. Лише за умови стабільного соціального середовища та достатнього кадрового забезпечення аграрний сектор зможе успішно адаптуватися до викликів і перейти на інноваційно-орієнтовану модель розвитку.

Висновки. Отже, сталий розвиток аграрного сектору України стримується низкою факторів, таких як імпортна залежність, деградація земельних ресурсів, соціальні проблеми сільських регіонів та вплив воєнних дій. Для подолання цих викликів необхідно впроваджувати послідовні рішення на основі європейського досвіду, розвивати вітчизняні технології, селекцію та аграрну науку, а також сприяти відновленню земель і покращенню соціально-економічних умов сільських громад. Лише за таких умов аграрний сектор України зможе стабільно розвиватися і забезпечити продовольчу безпеку країни.

Список використаних джерел

1. Гриб Є. Чинники ризиків сталого розвитку аграрного сектору економіки України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 57. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-94> (дата звернення: 12.09.2024).
2. Погорєлова О. Державне регулювання аграрного сектору економіки в контексті забезпечення завдань сталого розвитку. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 1(48). С. 129–143. URL: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-18> (дата звернення: 12.09.2024).
3. Самошкіна І., Гриб Є. Фінансовий механізм управління ризиками сталого розвитку аграрного сектору економіки. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-62> (дата звернення: 12.09.2024).